

Adroddiad Monitro Safonau'r Gymraeg

1 Ebrill 2019 - 31 Mawrth 2020

1. Cyflwyniad

Rhoddodd Comisiynydd y Gymraeg hysbysiad cydymffurfio i Colegau Cymru ar 25 Gorffennaf 2016.

Roedd yr hysbysiad cydymffurfio hwn yn amlinellu dyletswydd Colegau Cymru i gyflawni Safonau statudol y Gymraeg, sef Safonau a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Roedd y Mesur hwn yn rhoi statws swyddogol i'r Gymraeg, gyda'r nod na ddylai'r Gymraeg gael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae cyflwyno Safonau'r Gymraeg, sef rhestr o'r hyn y mae'n rhaid i sefydliadau ei wneud a'i gyflawni yn y Gymraeg, yn sicrhau bod y rheini yng Nghymru sy'n dymuno byw eu bywydau drwy'r Gymraeg yn gallu gwneud hynny. Mae'r Safonau hyn yn rhoi rhyddid ieithyddol i unigolion ddefnyddio'r Gymraeg yng Nghymru.

Fel rhan o'r broses gydymffurfio, mae Safonau'r Gymraeg yn ei gwneud yn ofynnol i Colegau Cymru gyflwyno adroddiad blynyddol ym mhob blwyddyn ariannol (Ebrill - Mawrth), a hwnnw'n rhoi sylw i sut y mae'r sefydliad yn glynu wrth y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, y Safonau Llundain Polisi a'r Safonau Gweithredu. Mae darpariaeth o fewn y Safonau hefyd sy'n ymwneud â chyhoeddi a rhoi cyhoeddusrwydd i'r Adroddiad Blynyddol. Mae'r Adroddiad hwn yn dangos y cynnydd y mae Colegau Cymru wedi'i wneud tuag at gydymffurfio â'r Safonau rhwng 1 Ebrill 2019 a 31 Mawrth 2020.

Mae Colegau Cymru yn credu ei fod yn ymateb i'r Safonau mewn ffordd gadarnhaol. Mae'r holl staff wedi cael hyfforddiant Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg ac mae eu gallu yn y Gymraeg wedi cael ei asesu'n ffurfiol fel rhan o'u swyddi yn Colegau Cymru. Fel rhan o friffiau wythnosol y tîm cyfathrebu, mae diweddariadau rheolaidd yn cael eu rhoi am sut i wella arferion gweithio yn unol â hynny, ynghyd â hyrwyddo a hwyluso defnyddio'r Gymraeg.

Mae Colegau Cymru wedi ymrwymo i annog yr holl dîm i ddefnyddio'u sgiliau Cymraeg waeth beth yw lefel eu gallu, gan greu amgylchedd gweithio dwyieithog lle bydd defnyddio'r Gymraeg yn cael ei groesawu a'i annog. Rydym hefyd mynd ati i roi cefnogaeth.

2. Cefndir

Cyfes o ofynion sy'n rhwymo'n gyfreithiol yw'r Safonau, a'r rheini'n ceisio gwella'r gwasanaethau dwyieithog y gall pobl Cymru ddisgwyl eu cael gan nifer o gyrff cyhoeddus a statudol, gan gynnwys Colegau Cymru. Mae gan Colegau Cymru gyfrifoldeb i roi gwasanaethau dwyieithog, gan sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae gofyn i Colegau Cymru gydymffurfio â'r safonau hyn:

- Cyflenwi Gwasanaethau
- Llunio Polisi
- Gweithredu
- Cadw Cofnodion

Nod y Safonau yw:

- Egluro i sefydliadau beth yw eu dyletswyddau o ran y Gymraeg.
- Ei gwneud yn fwy eglur i siaradwyr Cymraeg pa wasanaethau y gallant ddisgwyl eu cael yn Gymraeg.
- Gwneud gwasanaethau Cymraeg yn fwy cyson a gwella'u hansawdd.

3. Cyfrifoldeb dros y Gymraeg

Yn ystod y cyfnod hyd at Awst 2019, y Cyfarwyddwr Materion Allanol oedd yn arwain ar y gwaith hwn ar draws y sefydliad. Gan weithio gyda'r Cyfarwyddwr Gweinyddiaeth Busnes a Gweinyddu, sicrhodd y ddau fod gweithdrefnau ar waith i helpu staff i ddeall eu rôl wrth gynorthwyo Colegau Cymru i gyflawni'r Safonau. Yn ystod y cyfnod o Fedi 2019 i Fawrth 2020, cyfrifoldeb y Cyfarwyddwr Polisi a Materion Cyhoeddus a'r Prif Weithredwr oedd y gwaith hyn.

Mae canllawiau ar gael i'r holl staff i gynorthwyo cydymffurfiaid. Mae prif elfennau'r canllawiau yn rhoi sylw i oblygiadau ymarferol gweithio o ddydd i ddydd i gyflawni'r Safonau, megis sut i ateb y ffôn; sut i drefnu cyfarfodydd; a chymryd dewis iaith cyfranogwyr i ystyriaeth.

Rheolir materion cydymffurfio iaith Gymraeg o ddydd i ddydd gan y Cyfarwyddwr Polisi a Materion Cyhoeddus a'r Prif Weithredwr.

4. Gweledigaeth ar gyfer y Gymraeg

Mae Cynllun Iaith Gymraeg Colegau Cymru yn dal i fod yn ddogfen fyw sy'n amlinellu ymrwymiad y sefydliad i'r Gymraeg.

Mae gan Colegau Cymru a Chomisiynydd y Gymraeg berthynas da, ac maent yn cefnogi'i gilydd mewn

wrth hyrwyddo'r Gymraeg ar y cyd mewn addysg ôl-16.

Nod cydweithio a phartneriaethau o'r fath yw tynnu sylw at bwysigrwydd sgiliau Cymraeg mewn addysg academaidd a galwedigaethol, gan gynyddu'r ddarpariaeth Gymraeg/ddwyieithog sy'n cael ei chynnig fel rhan o'r cwricwlwm. Mae'n fwriad rhoi cyhoeddusrwydd hefyd i rôl hollbwysig colegau addysg bellach wrth helpu cymunedau dwyieithog i ffynnu a sicrhau eu bod yn gynaliadwy yn economaidd.

5. Datblygu cyfleoedd i ddysgu Cymraeg

Cynigir hyfforddiant Cymraeg i'r holl staff i gefnogi gweithrediadau busnes a datblygiad unigol. Mae Colegau Cymru yn talu cost a/neu ryddhau staff o'r gwaith at y diben hwn.

Rydym yn mynd ati i hyrwyddo cyrsiau blasu Cymreig byr ar-lein i staff.

Ym mis Tachwedd 2019, sefydlwyd Bwrdd Strategol Ôl-16 ar gyfer Addysg Bellach a Dysgu Seiliedig ar Waith ar y cyd ag aelod Cyswllt Colegau Cymru, Coleg Cymraeg Cenedlaethol. Pwrpas y Bwrdd yw gyrru agenda addysg bellach a phrentisiaethau Cymraeg ac iaith ddwyieithog yn ei blaen.

Roedd Gwobrau Cenedlaethol Cymraeg Gwaith yn dathlu cyflawniadau dysgwyr y Cynllun Cymraeg Gwaith ar gyfer y cyfnod 2019 - 2019. Enillodd aelod-golegau Colegau Cymru y wobwr gyntaf mewn tri o'r pum categori, yn ogystal â gwobrau a chydnyddiaeth eraill. Manylion pellach: [Gwobrau Cenedlaethol Cymru Gwaith 2020](#).

6. Cwynion - yn unol â Safon 141

Cyflenwi Gwasanaethau - mae 64 o Safonau Cyflenwi Gwasanaethau yn berthnasol i Colegau Cymru. Nid oes unrhyw gwynion wedi dod i law am gydymffurfio â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau.

Llunio Polisi - mae 9 o Safonau Llunio Polisi yn berthnasol i Colegau Cymru. Nid oes unrhyw gwynion wedi dod i law am gydymffurfio â'r Safonau Llunio Polisi.

Gweithredu - mae 42 o Safonau Gweithredu yn berthnasol i Colegau Cymru. Nid oes unrhyw gwynion wedi dod i law am gydymffurfio â'r Safonau Gweithredu.

7. Sgiliau Cymraeg a dysgu Cymraeg - yn unol â Safon 145

Sgiliau Cymraeg staff Colegau Cymru ar 31 Mawrth 2018. Cynhaliwyd archwiliad sgiliau iaith Gymraeg staff gyda'r canfyddiadau canlynol:

- Mae 6 o'r 15 aelod o staff yn siaradwyr Cymraeg rhugl

8. Recriwtio - yn unol â Safon 148

Dyma nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd yn ystod y flwyddyn yn ôl categori:

- (i) sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol: 2 swydd
- (ii) byddai angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg ar ôl penodi i'r swydd: 0 swydd
- (iii) sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol: 2 swydd
- (iv) dim angen sgiliau yn y Gymraeg: 0 swydd

Hysbysebwyd pob swydd gan nodi bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol neu'n ddymunol. Os yw hynny'n bosibl, rydym yn esbonio lefel y sgiliau sy'n ofynnol i gyd-fynd â chyfrifoldebau'r swydd.

Cysylltiadau

Iestyn Davies, Prif Weithredwr

Rachel Bowen, Cyfarwyddwr Polisi a Materion Cyhoeddus

Cyfeiriad: U7, Cae Gwyrdd Greenmeadow Springs, Tongwynlais, Caerdydd, CF15 7AB.

Ffôn: 029 2052 2500 (croesewir galwadau yn Gymraeg ac yn Saesneg).

Ebost: helo@colegaucymru.ac.uk

Mae Colegau Cymru yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg ac yn Saesneg. Byddwn yn ymateb i ohebiaeth a gawn yn Gymraeg yn y Gymraeg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Elusen Gofrestredig Rhif 1060 182, Cwmni Cofrestredig Rhif 2832103.